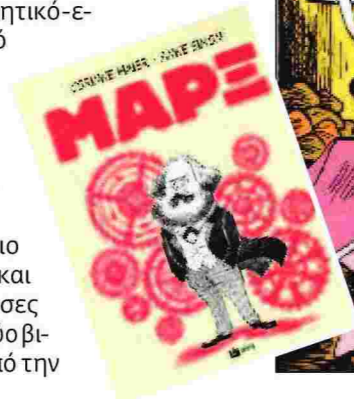

Κανείς δεν είναι υποχρεωμένος να μελετήσει το έργο του Μαρξ και του Φρόιντ, αν και θα του ήταν χρήσιμο να το κάνει για να κατανοήσει περισσότερο τον κόσμο όπου ζει, να τον ερμηνεύσει και, ίσως, να τον αλλάξει. Αν όμως θέλει να τους μελετήσει και δεν ξέρει από πού να αρχίσει, ίσως τα κόμικς να αποτελούν τη λύση.

Με τους (πιο απλά δεν γίνεται...) τίτλους «Μαρξ» και «Φρόιντ» σε σενάρια της Corinne Maier και σχέδια της Anne Simon (μετάφραση: Σώτη Τριανταφύλλου), οι εκδόσεις Πατάκη κυκλοφόρησαν δύο πολύ ενδιαφέρουσες και ευσύνοπτες εκδόσεις της ζωής και του έργου των μεγάλων στοχαστών που εκτός από εισαγωγικές για τους ενήλικους αναγνώστες, είναι ιδανικές και για το εφηβικό κοινό. Και στις δύο εκδόσεις, οι Γαλλίδες δημιουργοί προσφέρουν όλα τα απαραίτητα βιογραφικά στοιχεία που απαιτούνται για να μπει ο αναγνώστης στο κλίμα της εποχής και να τοποθετήσει αυτά που συμβαίνουν στις ζωές των Μαρξ και Φρόιντ σε κάποιο συγκεκριμένο χωρικό και χρονικό πλαίσιο ώστε να κατανοήσει σε ένα πρώτο επίπεδο τις αιτίες και τις αφορμές που τους ώθησαν σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις αναφορικά με το ερευνητικό-επιστημονικό τους έργο και τις πολιτικές απόψεις που αυτό είχε.

Ακόμα πιο ελκυστικές και ενδιαφέρουσες γίνονται οι δύο βιογραφίες από την

ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΣΤΟΧΑΣΤΩΝ

Οι Μαρξ και Φρόιντ «αυτο»βιογραφούνται

Όλοι και όλες (μάλλον...) γνωρίζουν ότι κάποτε υπήρξε κάποιος φιλόσοφος ονόματι Καρλ Μαρξ και κάποιος που αποκαλούμε «πατέρα της ψυχανάλυσης» ονόματι Ζίγκμουντ Φρόιντ. Αν εκεί σταματά η γνώση κάποιου για τα δύο ιερά τέρατα της διανοήσης, δύο νέα βιβλία έρχονται να καλύψουν το κενό και να αποτελέσουν μια γρήγορη και όμορφα δοσμένη εισαγωγή στο έργο τους

επιλογή των Maier και Simon να παρουσιάσουν τους πρωταγωνιστές τους να μιλούν σε πρώτο πρόσωπο και να αυτοσυστηνονται στους αναγνώστες: «Με λένε Καρλ Μαρξ. Κάποτε με ονόμασαν Διάβολο! Επειδή θέλησα τον θάνατο του καπιταλισμού. Η ανθρωπότητα πρέπει να απελευθερωθεί από την εξαθλίωση, από τις ανισότητες, από την εκμετάλλευση, από την ανεργία. Τίποτα δεν έχει αλλάξει! Η κρίση σας μοιάζει με τις κρίσεις που έζησα εγώ στην εποχή μου! Μία είναι η λύση: η επανάσταση!», λέει ο Μαρξ, φορώντας στολή υπερήρωα και «κοιτώντας» κατά πρόσωπο τους αναγνώστες στην πρώτη σελίδα-πρόλογο. Κι η ιστορία αρχίζει από τις 5 Μαΐου του 1818 στην Τριρ, μια μικρή πόλη της Ρηνανίας στην Πρωσία όπου γεννήθηκε ο μικρός Καρλ.

Η συνέχεια περιλαμβάνει περιληπτικά τα παιδικά και νεανικά του χρόνια, τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Βόννης, τη γνωριμία του με το έργο του Γκέτε, του Ομή- ➔

«Το όνειρο μεταμορφώνει»

→ ρου, του Σέξπιρ, του Χέγκελ, την απάρνηση της λουθηρανικής θρησκείας, τα διαβάσματά του, τη γνωριμία του με τη μέλλουσα σύζυγό του. Από κει και πέρα, η ιστορία εξελίσσεται με έναν καταγιστικό ρυθμό ώστε να χωρέσουν σε εξήντα μόλις σελίδες όλα τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του και να αναφερθούν έστω και επιγραμματικά, έστω και ως συνθήματα σε τοίχους, ορισμένες από τις εμβληματικές ρήσεις του: «Η αστική βιομηχανική επανάσταση είναι προοίμιο του κομμουνισμού», «Η θρησκεία είναι το όπιο του λαού», «Οι καταπιεσμένοι πρέπει να ελευθερωθούν μόνοι τους», «Ο κομμουνισμός είναι κίνηση προς την ελευθερία» κ.ά.

Η γνωριμία και συνεργασία του με τον Ενγκελς, το Κομμουνιστικό Μανιφέστο, το Κεφάλαιο, η σχέση του με τον Λαφάργκ δεν θα μπορούσαν να λείπουν καθώς και ένα οιονεί επίμετρο όπου ο ίδιος ο Μαρξ, πάλι σαν ιπτάμενος υπερήρωας, αποτιμά το έργο του από το μέλλον (το δικό μας παρόν) και παραμένει πιστός στον ανυποχώρητο αγώνα των προλετάρων ενάντια στους καταπιεστές τους και, πάνω απ' όλα, ενάντια σε όσους, ψευδώς, διακηρύττουν το Τέλος της Ιστορίας.

Σε αντίστοιχους, φρενήρεις ρυθμούς κινείται και η «αυτο»βιογραφία του Φρόιντ: «Εζήσα στη Βιέννη πριν από έναν αιώνα. Είμαι διάσημος όσο ο Σέξπιρ

Αυτό, το Εγώ και το Υπερεγώ δίνουν στη Σίμον την ευκαιρία να φιλοτεχνήσει πανέμορφες σουρεαλιστικές εικόνες που βοηθούν στην κατανόηση των τόσο δύσκολων και δυσεξήγητων φροϊδικών εννοιών.

Όπως και ο Μαρξ έτσι και ο Φρόιντ στο τέλος του βιβλίου κάνει ένα post mortem σχόλιο για την πρόσληψη του έργου του από τους μελλοντικούς αποδέκτες του και δηλώνει απογοητευμένος και οργισμένος από τις παρερμηνείες και υπεραπλουστεύσεις υπενθυμίζοντας μια βασική αρχή του: «Η επιθυμία καταπιέζεται παντού. Αποστολή της ψυχανάλυσης είναι να την απελευθερώσει».

Μια από τις πιο καταπιεσμένες επιθυμίες είναι και η επιθυμία για γνώση. Οι «Μαρξ» και «Φρόιντ» των Corinne Maier και Anne Simon αποτελούν για τους ανεξοικειωτους αλλά ανήσυχους αναγνώστες μια καλή προτροπή για εμπάθυνση σε μια γνώση αναμφίβολα επίκαιρη.

και ο Αϊνστάιν. Εχουν γραφτεί για μένα χιλιάδες βιβλία. Εξερεύνησα μίαν άγνωστη ήπειρο, το ανθρώπινο πνεύμα. Ποιος είμαι; Είμαι ο Φρόιντ. Ο εφευρέτης της ψυχανάλυσης. Η πορεία μου δεν ήταν ούτε απαλή ούτε γλυκιά σαν βιεννέζικη μηλόπιτα», είναι τα πρώτα του λόγια καθώς περιπλανιέται στα μονοπάτια και στις πτυχώσεις ενός υπερμεγέθους ανθρώπινου εγκεφάλου.

Η δική του ιστορία ξεκινά

από τις σπουδές του στηνιατρική, τα πειράματά του με την κοκαΐνη, την επαφή του με τη νευρολογία και την ύπνωση, τις πρώτες του απόπειρες να εφαρμόσει σε ασθενείς την πρωτοποριακή ψυχαναλυτική μέθοδο του ντιβανιού, την εμμονή του με το γράψιμο, την προσπάθειά του να ερμηνεύσει τα όνειρα: «Το όνειρο είναι η βασιλική οδός προς το ασυνείδητο. Τα συρτάρια μένουν ανοιχτά στη διάρκεια του ύπνου και μπορούμε να τα ψαχουλέψουμε στη διάρκεια του ονείρου. Το όνειρο είναι η ικανοποίηση μιας επιθυμίας και ο φύλακας του ύπνου. Το όνειρο δεν κρίνει, δεν υπολογίζει. Μεταμορφώνει».

Βοηθώντας φυσικά και του θέματος, η εικονογράφηση είναι άκρως ενδιαφέρουσα, ιδιαίτερα στα σημεία όπου εικονοποιούνται και αποδίδονται εικαστικά τα όνειρα ή οι σκέψεις του Φρόιντ. Επιπλέον, η αναφορά συγκεκριμένων περιπτώσεων από τους ατέλειωτους ασθενείς που είχε την ευκαιρία να γνωρίσει ως θεραπευτής ο πρωτοπόρος ψυχαναλυτής («Η περίπτωση Ντόρα», «Το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα», «Η περίπτωση του ανθρώπου με τους αρουραίους», «Η περίπτωση του μικρού Χανς» κ.ά.) καθώς και η θεωρία του για το Ασυνείδητο, το Συνείδητό και το Υποσυνείδητο αλλά και το

